

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 342/2022
27.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Република ..., чији је пуномоћник Верољуб Ђукић адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1765/21 од 08.04.2021. године, у седници већа одржаној дана 27.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1765/21 од 08.04.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 13244/18 од 09.02.2021. године, ставом првим изреке, одбија се тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена на исплату накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке и душевне болове услед повреде права личности, мучења, нечовечног и понижавајућег поступања у укупном износу од 6.480.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до коначне исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да на име трошкова поступка исплати туженој износ од 157.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1765/21 од 08.04.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 13244/18 од 09.02.2021. године у првом ставу изреке. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у другом ставу изреке пресуде Вишег суда у Београду П 13244/18 од 09.02.2021. године, тако што је обавезан тужилац да на име трошкова парничног поступка исплати туженој износ од 126.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде, под претњом принудног извршења.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију из свих законских разлога прописаних чланом 407. ЗПП, а посебно због погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију, са предлогом да се ревизија одбије и тужилац обавезе на накнаду трошкова поступка по том ванредном правном леку.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да тужиочева ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се посебно не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка, које су чланом 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП предвиђене као разлози за овај ванредни правни лек.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је током августа 1991. године, по позиву Секретаријата за Народну одбрану Општине Вуковар, мобилисан за потребе одбране. Након постигнутог договора са бившом ЈНА о предаји ..., тужилац и одређени број цивила одведени су у Сремску Митровицу, у логор у којем се налазио од 17.11.1991. године до 22.05.1992. године, када је ослобођен и размењен. Тужиоца је Међународни комитет Црвеног крста регистровао као заробљеника 16.01.1992. године и поново 04.05.1992. године.

Тужбом поднетом 27.07.2018. године тужилац тражи накнаду нематеријалне штете за физичке и душевне болове нанете мучењем, нечовечним и понижавајућим поступањем, као и повредом права личности. Тужена је истакла приговор застарелости тужиочевог потраживања.

Истакнути приговор застарелости првостепени суд је оценио основаним и због протека рокова прописаних чланом 376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима одбио тужбени захтев (члан 360. став 1. Закона о облигационим односима).

Другостепени суд је наводе тужиочеве жалбе да је о приговору застарелости требало одлучивати применом члана 377. став 1. Закона о облигационим односима, јер је штета проузрокована извршењем кривичног дела ратних злочина, оценио као неосноване. По становишту тог суда, у овом случају нема места примени наведене одредбе којом је прописан рок застарелости потраживања накнаде штете проузроковане кривичним делом, јер не постоји правноснажна осуђујућа пресуда којом је неко лице оглашено кривим за кривично дело чијим је извршењем проузрокована нематеријална штета чију накнаду тужилац потражује. Пошто тужилац у тужби и током поступка није истицао, нити доказао да су постојале сметње за покретање и окончање кривичног поступка за означено кривично дело, у ком случају би парнични суд био овлашћен да о питању постојања тог кривичног дела и кривичне одговорности учиниоца одлучи као о претходном питању, другостепени суд је закључио да је нижестепени суд правилно применио опште правило о застарелости спорног потраживања.

Тужилац у ревизији истрајава у ставу да је у овом случају требало применити рок застарелости из члана 377. став 1. Закона о облигационим односима, иако не постоји правноснажна пресуда којом је утврђено постојање кривичног дела и окривљени оглашен кривим за кривично дело, јер се тај рок застарелости примењује према сваком одговорном лицу и када је кривични поступак обустављен, односно ако се није могао покренути зато што је окривљени умро или је душевно оболео, или ако постоје друге околности које искључују кривично гоњење и одговорност окривљеног. С тим у вези, тужилац указује да је пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију, у предмету Ит-04-75, подигнута оптужница против ББ због учешћа у злочинима против човечности, кршења закона и обичаја ратовања и противправног затварања у нехуманим условима Хрвата и других лица која нису српске националности у неколико објеката у Србији, између осталог и у КПЗ Сремска Митровица, и да је тај поступак обустављен због смрти оптуженог, као и да кривично гоњење за кривично дело ратног злочина не застарева.

По становишту Врховног касационог суда, ревизија тужиоца није основана. Тужилац током поступка није износио и доказивао чињенице које наводи у ревизији као битне за примену изузетка од правила да се рок застарелости из члана 377. став 1. Закона о облигационим односима примењује и када је кривични поступак изостао, односно обустављен из одређених разлога, између осталог и због смрти окривљеног. Због тога те чињенице нису могле бити предмет разматрања и утврђивања првостепеног суда, јер је чланом 7. став 2. ЗПП прописано да ће суд размотрити и утврдити само чињенице које су странке изнеле и извести само доказе које су странке предложиле. Те чињенице тужилац није истицао ни у жалби (у том правном леку се само уопштено позива да је штета проузрокована извршењем кривичног дела ратног злочина), да би их другостепени суд, под условима из члана 372. став 1. ЗПП могао евентуално ценити као нове чињенице које указују на непотпуно утврђено чињенично стање. Осим тога, овим наводима ревизије у суштини се, супротно члану 407. став 2. ЗПП, оспорава утврђено чињенично стање.

Но, чак и да се прихвате наводи ревидента како се ради о општепознатим чињеницама које зато није требало доказивати (члан 230. став 4. ЗПП), исте не би утицале на другачију оцену истакнутог приговора застарелости. Тачни су наводи ревидента да се одредба члана 377. став 1. Закона о облигационим односима примењује не само на штетника, оног који је својом радњом довео до штете, већ и на свако одговорно лице - оно које за штетника одговара. Дакле, домашај правила о продуженом року у овом случају има смисла само у контексту одговорности за другог. Тужена држава ни по ком основу (субјективном, објективном, или по правичности) не одговара за лице против којег је пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију била подигнута оптужница, па се зато на њу не примењује рок застарелости, из члана 377. став 1. Закона о облигационим односима.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Трошкови одговора на ревизију, по оцени Врховног касационог суда, нису били нужни. Због тога је захтев тужене за њихову накнаду одбијен и применом члана 165. став 1. у вези члана 154. ЗПП одлучено као у другом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић